

Bouwen aan een school voor iedereen

Inhoud

1	GOK en zorg in een katholieke dialogeschool	3
1.1	GOK en zorg gaan hand in hand	3
1.2	De katholieke dialogeschool engageert zich voor kwaliteitsvol onderwijs.....	3
1.3	Ik engageer mij voor de katholieke dialogeschool.....	7
2	Opbouw van het vademecum	8
2.1	De grond waarop we bouwen	9
2.1.1	Katholieke dialogeschool, de band met het eigen pedagogisch project en wie ik ben als leraar	9
2.1.2	Kwaliteitscultuur	9
2.2	Fundamenten	10
2.2.1	Beleidsvoerend vermogen.....	10
2.2.2	Verbindend schoolklimaat	10
2.2.3	Diversiteit	11
2.3	Eigenaarschap	11
2.4	Het venster.....	11

Een vademecum voor het hele team

Als leraar ben je de spilfiguur van kwaliteitsvol onderwijs en van de begeleiding van al je leerlingen. Je bent vanuit je professionaliteit mee verantwoordelijk voor het beleid dat je school op dat gebied voert. Dit vademecum is er op de eerste plaats voor jou en al je collega's, of je nu werkt in het basisonderwijs of in het secundair onderwijs. Jij gaat met passie en gedrevenheid graag met leerlingen en collega's aan de slag. Jij werkt mee aan een leeromgeving waarin iedere lerende optimaal tot leren, leven en werken komt. We kijken in dit vademecum in de eerste plaats vanuit jouw bril, maar je staat er niet alleen voor. Directeurs en zorgcoördinatoren of leerlingenbegeleiders zullen er samen met jou mee aan de slag gaan. Dit vademecum is bedoeld voor het hele team, voor iedereen die lesgeeft, leerlingen begeleidt en beleid voert vandaag en in de toekomst. Als team gaan jullie de uitdagingen samen aan en zoeken jullie naar specifieke antwoorden. Jullie zijn een voorbeeld¹.

Aan de slag gaan met dit vademecum komt er niet bovenop. Wie zich engageert in een katholieke dialoogschool, vindt in dit vademecum een betrouwbare metgezel. Het geeft je goesting om te reflecteren over hoe je samen kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen kunt realiseren en wat dat voor je schoolteam betekent op het vlak van visie, beleid en praktijk.

- Welke visie hebben jullie op school in verband met gelijke onderwijskansen (GOK) en zorg? Waarop is die visie gebaseerd? Hoe willen jullie die visie verder ontwikkelen? Welke school willen jullie zijn?
- Welk beleid voeren jullie op het vlak van GOK en zorg? Is dat beleid afgestemd op jullie visie? Hoe kunnen jullie beide met elkaar verbinden?
- Welke goede praktijken realiseren jullie op school op het vlak van GOK en zorg? Hoe kunnen jullie die borgen en doorgeven aan elkaar? Is jullie praktijk gelinkt aan jullie visie en ondersteund door jullie beleid?

Samen nadenken over die en andere vragen biedt je de mogelijkheid om als school te groeien in het kiezen voor GOK en zorg. Die keuze is fundamenteel voor een katholieke dialoogschool.

¹ Zie [Engagementsverklaring van het katholiek onderwijs. Samenwerken aan katholieke dialoogscholen.](#)

1 GOK en zorg in een katholieke dialoogschool

1.1 GOK en zorg gaan hand in hand

Als katholieke dialoogschool ben je een inclusieve school. Je zoekt hoe je op een kwaliteitsvolle manier tegemoet kan komen aan de verschillende onderwijsbehoeften van al je leerlingen en hoe je de barrières die leerlingen belemmeren om tot optimaal leren te komen, kan wegnemen. Dat houdt in dat GOK en zorg voor leerlingen hand in hand gaan. In dit vademecum betekent de term *inclusie* zowel GOK als zorg. Dat impliceert actieve insluiting en constructieve waardering van het verschil, van de diversiteit binnen je leerlingengroep, binnen het lerarenkorps, binnen de schoolgemeenschap en binnen de maatschappij.

Als je binnen het leerproces diversiteit als een kans wil omarmen, is het belangrijk om ervoor te zorgen dat alle leerlingen krijgen wat ze nodig hebben. Dat is minder evident dan het lijkt. In dialoog gaan met alle partners is een cruciale hefboom. Spreek met elkaar over hoe, waar en wanneer je diversiteit ontdekt, welke kansen je ziet en hoe je die in je klaspraktijk kunt benutten. Dankzij de dialoog zoek je het verschil op. Je wilt het begrijpen, ermee leren leven en niet wegwerken. Je aanvaardt diversiteit als normaal en te verwachten als je een school, een klas, een leraarskamer of een oudercontact binnenstapt. Dit vademecum biedt mogelijke oplossingen voor de uitdagingen die je ervaart om met die diversiteit aan de slag te gaan.

Als je expliciet kiest voor dialoog, kies je ook voor verbinding. Diversiteit zorgt er dan voor dat de visie, het beleid en de praktijk van brede zorg en GOK sterker worden op je school. Dat betekent concreet dat je de polarisatie tussen mensen en groepen een halt toeroept.

1.2 De katholieke dialoogschool engageert zich voor kwaliteitsvol onderwijs

In een katholieke dialoogschool kies je voor kwaliteitsvol onderwijs voor alle leerlingen. We bouwen aan een school voor iedereen. Genereus ambitieus onderwijs, ook voor leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben en/of minder kansen krijgen/hebben. De school houdt binnen het beleid op leerlingenbegeleiding rekening met het brede spectrum van cognitief functioneren en de verschillende onderwijsbehoeften van de leerlingen. Vanuit dat perspectief is onderwijs meer dan louter opleiden. Je wilt leerlingen vormen tot vrije, competente en solidaire mensen met zin voor kritiek, creativiteit en engagement.

Vanuit de katholieke traditie en het voorbeeld van Jezus Christus is liefde het richtsnoer voor opvoeden. De liefde voor de leerlingen verbindt alle onderwijzers met elkaar en maakt voor vele leerlingen het verschil, in hun leerproces en in hun persoonlijke ontwikkeling. Die liefde is niet selectief, zij richt zich in het bijzonder op wie buiten de maatschappelijke 'norm' valt. Als je met je school bewust kiest om vanuit die visie verantwoordelijkheid op te nemen voor alle leerlingen in al hun diversiteit, onderschrijf je het project van de katholieke dialoogschool.

Wij nodigen je uit om inclusie, zorg en GOK, effectief waar te maken in jouw school door er met elkaar over in dialoog te gaan. De dialoog vertrekt vanuit ieders volle mens-zijn en niet vanuit beperkingen, brengt respect op voor ieders identiteit en houdt rekening met wie geen stem heeft. De dialoog heft het verschil niet op, maar gebruikt het om de eigen identiteit te verdiepen.

Ook op jouw school gebeuren reeds heel wat positieve initiatieven. De wegwijzers van de katholieke dialoogschool kunnen je verder inspireren om samen op zoek te gaan naar hoe je GOK en zorg in diversiteit kwaliteitsvol en schooleigen kunt laten doorgroeien.

Waarom zou je voor zorgbreed en kansrijk onderwijs gaan? Zit het in het DNA van je school? Als dat zo is, hoe komt dat dan? Of is het eerder je persoonlijke ‘drive’ die je motiveert om er elke dag voor te gaan? Om je te helpen die moeilijke vragen te beantwoorden, creëerden we voor jou acht wegwijzers. Ze zijn bedoeld als inspiratiebron voor jou en je collega’s en hebben sterke raakpunten met de Bijbel en de Bijbelse ‘drive’ om voor goed onderwijs te zorgen.

Figuur 1: Wegwijzers voor schoolbeleid

Gastvrijheid

Je wilt dat de vorming van elke leerling kwaliteitsvol gebeurt. Leerlingen krijgen van jou alle kansen om te leren, wie ze ook zijn, van waar ze ook komen. Verschillen zijn geen beperking of bedreiging, maar iedere leerling wordt verwelkomd als iemand die de school verrijkt. Je ontvangt je leerlingen gastvrij vanuit diverse milieus met andere culturele en sociale en religieuze achtergronden. Je creëert uitdrukkelijk ruimte voor gasten die niet vaak aan het woord komen. Wanneer gastvrijheid op die manier leeft, dan groeit jouw klas en jouw school als een inclusieve gemeenschap. Bescherming en emotionele ondersteuning voor alle leerlingen, emancipatie van elke leerling en wederzijdse betrokkenheid zijn belangrijk. Jijzelf wordt er voldoende ondersteund om je cruciale rol als gastheer te kunnen opnemen.

Reflectievragen

- Op welke manier verwelkomt je school alle leerlingen?
- Hoe merk je dat je alle leerlingen ook effectief verwacht op school?
- Hoe stemt je school het inschrijvingsbeleid hierop af?
- ...

Uniciteit in verbondenheid

Vorming heeft oog voor wat leerlingen verbindt. Door dezelfde dingen te leren worden leerlingen een klas, een groep. Samen leren is een baken van verbondenheid. Dat neemt niet weg dat in een groep, een school, een klas elke leerling op een unieke manier denkt, voelt en leert. Bij de realisatie van het leerplan houd je rekening met de unieke leerbehoeften van de leerling. Met die leerling staat of valt immers het leren. Uniciteit in verbondenheid vereist van jou behoorlijk wat pedagogische tact.

Reflectie- vragen

-
- Hoe stimuleer je de groeimogelijkheden van elke leerling op school?
 - Op welke manier zet je school de brede beeldvorming van leerlingen in om hen te ondersteunen in hun leerproces?
 - ...
-

Kwetsbaarheid en belofte

Je draagt zorg voor al je leerlingen en toont je een bijzondere voorliefde voor de meest kwetsbaren onder hen. Die inspiratie stimuleert jou om elke leerling, wie hij ook is, vanwaar hij ook komt, kwalitatief en uitdagend te vormen. Omdat jonge mensen kwetsbaar en onvolkomen zijn, is groei en ontwikkeling nodig. Omdat ze ook beloftevol zijn, is er groei en ontwikkeling mogelijk.

Reflectie- vragen

-
- Hoe kunnen leerlingen ervaren dat mislukken, fouten maken, niet perfect zijn, verschillend zijn in kennen en kunnen, aanvaard is en dat ze er niet op afgerekend worden?
 - Waar en hoe zet je op je school in op de groeikansen die alle leerlingen hebben?
 -
-

Duurzaamheid

Duurzaamheid en rechtvaardigheid kleuren je onderwijs vooral inhoudelijk. Werken vanuit duurzaamheid legt sterk de nadruk op de verantwoordelijkheid van onderwijs over de generaties heen. Kansenrijk onderwijs strekt zich wereldwijd uit over mens en planeet. Duurzaamheid plaatst zorgbreed en kansenrijk onderwijs in een breder perspectief. Onderwijs heeft te maken met het behoud en de verbetering van een duurzame wereld. Inhoudelijk gaat het onder meer om het belang van biodiversiteit, duurzaam omgaan met technologie, een mensgerichte economie met aandacht voor ecologie en een duurzame levensstijl.

Reflectie- vragen

-
- Welke initiatieven neem je met je school om leerlingen bewust te maken van de verantwoordelijkheid die we als mens hebben tegenover de natuur, de wereld, de aarde?
 - Hoe leef je die op school voor aan de leerlingen?
 - ...
-

Rechtvaardigheid

Rechtvaardigheid prikkelt leerlingen om na te denken over hoe ze in de eigen wereld en in de samenleving kunnen werken aan een rechtvaardiger bestaan. Het perspectief op rechtvaardige verdeling zit ook verweven in alle vormingscomponenten: economie, wetenschap, maatschappij, cultuur ... Rechtvaardigheid is de wegwijzer die jou het meest stimuleert om te gaan voor kansrijk onderwijs. Veel meer dan gelijke kansen te geven zorg je ervoor dat elke leerling effectief krijgt waar hij recht op heeft: uitdagend, veelzijdig en goed onderwijs in een rechtvaardig onderwijsbestel, waar plaats is voor iedere leerling.

Reflectie- vragen

-
- Op welke manier houdt je school rekening met de gelijkwaardigheid van alle leerlingen bij evaluatie en deliberatie?
 - Hoe kijkt jullie beleid naar schoolrekeningen voor ouders?
 - ...
-

Verbeelding

Verbeelding doet een wind van vrijheid waaien door de leerplannen. Jij krijgt tijd en ruimte om je vak te koesteren en er een unieke betekenis aan te geven. De leerling krijgt de kans om zich nieuwe werelden te verbeelden waar hij intens van kan genieten. Verbeelding laat zien dat vorming niet maakbaar is, niet programmeerbaar, en dat leren traagheid veronderstelt.

Verbeelding geeft ruimte aan het onbeheersbare, heeft oog voor wat niet onmiddellijk nuttig is. Verbeelding in het leerplan geeft je zuurstof om buiten de lijntjes te kleuren, om problemen niet op één bepaalde manier op te lossen en om vooropgestelde methodes niet slaafs te volgen. Leerplannen leren leerlingen vernieuwende oplossingen bedenken voor de problemen die de huidige generatie niet opgelost heeft.

Reflectie- vragen

-
- Daag je de creativiteit van alle leerlingen uit? Waardeer je hun creativiteit?
 - Hoe stimuleer je leerlingen om out of the box te denken, om kritisch na te denken over maatschappelijke thema's?
 - ...
-

Generositeit

Generositeit zegt iets over de manier waarop jij je leraarschap beleeft. Generositeit is een andere naam voor liefde, voor een soort liefde voor je beroep en voor je vak. Je hebt veel te geven en wil niets liever doen dan doorgeven. De liefde om leraar te mogen zijn, om je vak te mogen uitoefenen en om voor jonge mensen de wereld te ontsluiten. Genereuze leraren beperken die liefde niet. Ze gunnen leerlingen de tijd en de ruimte om genereus te mogen groeien.

“Ook al weet ze dat ze zo efficiënt mogelijk moet zijn en zich aan de planning moet houden, toch vergeet ze het telkens opnieuw wanneer ze voor de klas staat. Hoewel ze geen tijd heeft, vindt ze dat ze toch moet ingaan op alle vragen. Ze kan het niet laten. Er wordt haar gezegd dat ze in bepaalde leerlingen niet te veel energie moet steken, ‘dat is verloren tijd’,

zo hoort ze. Ze zou beter haar kostbare tijd besteden aan die leerlingen waar wel iets mee te bereiken valt. Bovendien, zo zegt men, zijn er vandaag nu eenmaal zo veel verschillende taken waarmee een leraar geconfronteerd wordt, dat ze als professional haar tijd en haar inspanningen zo efficiënt en effectief mogelijk moet inzetten. Maar zo gaat het niet, ze ervaart haar tijd niet als een goed dat ze berekend moet verdelen en ze ervaart haar inspanningen niet als investeringen die moeten lonen. Om eerlijk te zijn, ze verliest de tijd vaak simpelweg uit het oog en vergeet zich af te vragen of het wel de moeite loont. Ze gaat telkens opnieuw in de concrete situatie op en stelt zich na de bel nooit de vraag of ze te veel doet, maar eerder wat ze nog allemaal had kunnen doen. Precies omdat ze haar inspanning niet berekent en niet aan de tijd denkt, heeft ze immers (nog) altijd tijd.”
(KU LEUVEN/UCLL - De liefde voor het vak)

Reflectie- vragen

- Welke engagementen ga je aan ten aanzien van je collega's op school?
- Hoe sta je met je school tegenover het uitwisselen van materialen?
- Op welke manier leven jullie die generositeit voor naar leerlingen toe?
- ...

1.3 Ik engageer mij voor de katholieke dialoogschool

Personeelsleden willen het beste van zichzelf geven, en kinderen, jongeren en volwassenen vormen tot mensen die vrij en verantwoordelijk bijdragen aan de samenleving van vandaag en morgen. Ook al is voor hen de katholieke identiteit van de school niet langer altijd vanzelfsprekend, toch kiezen ze ervoor om zich, vanuit hun opdracht, voluit in te zetten voor dat specifieke vormingsproject. Meer nog: ze zijn er bevoorrechte en essentiële partners van. Daarom verwacht de school dat ze allen samen actief bijdragen aan het leven op een katholieke dialoogschool - in gesprek met leerlingen, elkaar en de schoolleiding². Met zin voor verantwoordelijkheid en grote zorg geven schoolleiders richting aan het pedagogisch project van de katholieke dialoogschool.

Als leraar val je haast natuurlijk terug op eigen inzichten, ervaringen, meningen, waarden en verhalen. Die maken deel uit van wie je bent en gaandeweg wordt. Je persoonlijke geschiedenis is immers nooit af. Die persoonlijke identiteit neem je mee naar de klas en naar je leerlingen.

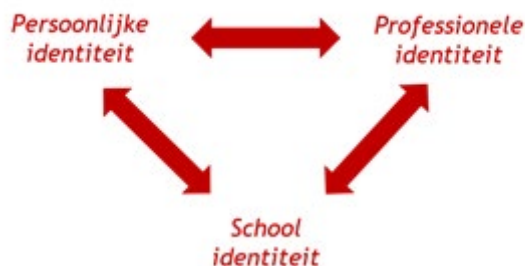
Maar op school ben je ook professional. Als leraar ontwikkel je er een professionele identiteit. Er wordt van jou verwacht dat je bekwaam leerlingen helpt groeien in elk domein, ook in het levensbeschouwelijke. Bovendien zorgt je professionele identiteit er mee voor dat het spanningsveld tussen je persoonlijke en je schoolidentiteit (ook wel institutionele identiteit) in balans blijft.

Bij de realisatie van het schooleigen pedagogische project kleuren je persoonlijke en je professionele identiteit mee de identiteit van de school. Omgekeerd biedt de schoolidentiteit een houvast en beïnvloedt ze ook de beleving van je persoonlijke identiteit en de ontwikkeling van je professionele identiteit.

² Zie [Engagementsverklaring van het katholiek onderwijs. Samenwerken aan katholieke dialoogscholen.](#)

Zo ontstaat er een dialoog tussen drie identiteiten en zoek je een balans tussen je persoonlijke visie, je professioneel handelen en de visie van de school.

Figuur 2: Identiteitsdriehoek

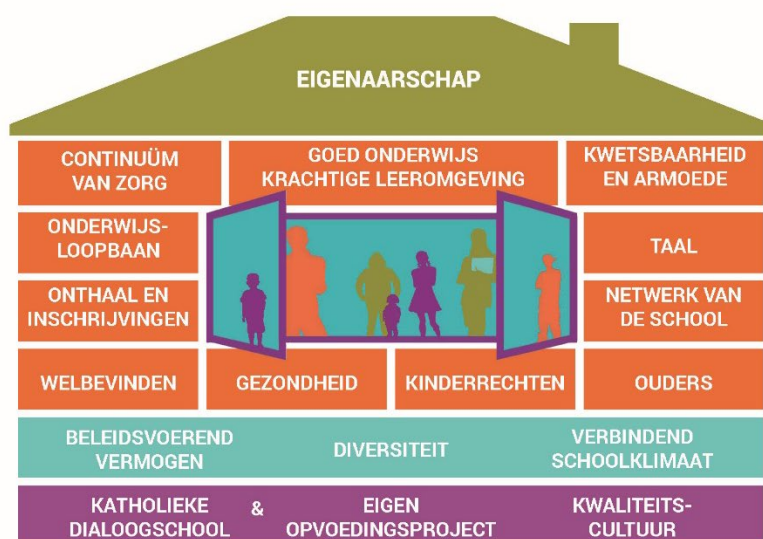
- De dialoog op het niveau van de **persoonlijke en de professionele identiteit**.
Je engageert je om via interne en externe ondersteuning te professionaliseren, ook voor wat betreft je groei in spiritualiteit. Het opnemen van die groeikansen zorgt op zijn beurt voor verdieping binnen je persoonlijke verhaal.
- De dialoog op het niveau van de **persoonlijke en de schoolidentiteit**.
Het schoolbestuur en de schoolleiding verwachten van jou engagement. Vanuit je eigen bronnen van inspiratie, welke die ook zijn, draag je actief bij aan het schooleigen pedagogisch project en de christelijke inspiratie die de school typeert. Je bent een essentiële partner van het project van de school, omgekeerd mag je verwachten dat het schoolbestuur en de schoolleiding je intenties erkennen en respecteren. Je krijgt de gepaste begeleiding en ondersteuning.
- De dialoog op het niveau van de **professionele en de schoolidentiteit**.
Enerzijds ondersteunen je groeiende professionele deskundigheid en je beroepsspiritualiteit de identiteit van je school en het kwaliteitsvol onderwijs waar je school voor staat. Anderzijds voeren het schoolbestuur en de schoolleiding een gericht personeelsbeleid waarin de levensbeschouwelijke grondslag van het schooleigen pedagogisch project onderwerp van gesprek is. Zo wordt de inhoud van de professionele identiteit en de beroepsspiritualiteit niet aan het toeval overgelaten.

2 Opbouw van het vademecum

In het vademecum stellen we een school voor als een huis. Het opent een venster op de ontwikkeling van een visie en een beleid en op de afstemming op de goede praktijken die je school nu reeds toepast. Het huis groeit vanuit de grond van onze identiteit en heeft stevige fundamenten. Samen aan het huis bouwen doe je met de elf bouwstenen die onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. In die bouwstenen vinden scholen concrete handvaten terug die hen ondersteunen bij het uitbouwen van zorgbreed en kansrijk onderwijs. Op zoek gaan is teamwerk. Jouw didactische en pedagogische talenten vullen die van je collega's aan en zo maken jullie elkaar sterker, elk in zijn rol. Tegelijkertijd is dit huis een toetssteen voor je visie, beleid en praktijk op het vlak van GOK en zorg en zorgt het voor verbinding tussen de verschillende onderdelen.

BOUWEN AAN EEN SCHOOL VOOR IEDEREEN

2.1 De grond waarop we bouwen

Je bouwt het best op goede grond en stevige fundamenten. Goede grond mag wat kleverig zijn, maar laat ook voldoende zuurstof door. Goede grond zorgt ervoor dat je kunt blijven ademen.

2.1.1 [Katholieke dialoogschool](#), de band met het eigen pedagogisch project en wie ik ben als leraar

Elke goede grond heeft voeding nodig. Wij kijken daarvoor naar de katholieke traditie die uitgaat van een relationeel mensbeeld: je bent altijd op anderen betrokken en wie je bent, krijgt vorm door de relaties die je met anderen aangaat. Daarbij wordt geen onderscheid gemaakt met wie je relaties aangaat, integendeel, je wordt gestimuleerd om extra aandacht te hebben voor wie uitgesloten wordt of minder aanleunt bij het algemeen geldende 'normaal'. De vertaling van die traditie naar een hedendaags eigen pedagogisch project biedt je een vruchtbare voedingsbodem voor de verdere ontwikkeling van de eigen visie, het eigen beleid en de eigen manier waarop GOK en zorg gerealiseerd worden op school.

2.1.2 *Kwaliteitscultuur*

Kwaliteitsvol werken vind je onder meer in kritische zelfreflectie: wat doen we goed, wat kan beter? Het gaat om het bewust sterktes verbreden, werkpunten aanpakken, kansen benutten en bedreigingen counteren. Daarbij maakt je school niet enkel gebruik van haar ervaring en intuïtie, maar probeert ze ook 'objectieve' data te gebruiken. Kwaliteitsvol werken gaat ook om je regelmatig afvragen of het onderwijs in je school op de 'juiste dingen' gericht is: in dit geval op het creëren van een ondersteunend GOK- en zorgbeleid voor elke leerling, in lijn met de schoolvisie en met de wegwijzers van de katholieke dialoogschool die je als school zelf hebt bepaald. Een voorwaarde daarvoor is natuurlijk dat die visie en schoolspecifieke keuzes gedragen zijn door het schoolteam, zodat ze doorleven in het beleid en de praktijk. Iedereen draagt zorg voor het geheel. Kwaliteitsvol werken houdt bovendien in dat je school veel aandacht besteedt aan de interne dialoog tussen collega's, die elkaar kritisch maar respectvol en ondersteunend kunnen en durven benaderen. Menselijke relaties zijn dus erg belangrijk.

Van een kwaliteitscultuur is sprake wanneer elke professional in je school van dat idee doordrongen is, en waarbij het een gewoonte is om voortdurend - door zelfreflectie én door een open dialoog met collega's - op zoek te gaan naar manieren om het goede te borgen en om de kansen te benutten om nog beter onderwijs voor alle leerlingen aan te bieden.

2.2 Fundamenten

Ons huis heeft ook nood aan stevige fundamenten. De fundamenten helpen de constructie te dragen, ook als er eens storm op steekt.

2.2.1 *Beleidsvoerend vermogen*

Om een kwaliteitsvol GOK- en zorgbeleid voor elke leerling te kunnen voeren, helpt het als jouw schoolteam en bestuur over voldoende beleidsvoerend vermogen beschikken. Dat vermogen wordt zichtbaar in de werking van de school en in de capaciteiten van het team.

Het bestuur en het schoolteam nemen beslissingen die gericht zijn op het realiseren van een kwaliteitsvolle visie op GOK- en zorgbeleid. Die staat beschreven in het schooleigen pedagogisch project; voor het basisonderwijs ook in het schoolwerkplan.

Het team bepaalt zorgvuldig doelen en acties rekening houdend met de context en leerlingenpopulatie. Daarbij betreft het team alle geledingen van de school. Het team voert de acties uit om de doelstellingen te bereiken. Het team volgt de effecten op school, leraren en leerlingen op. Het stuurt de werking op basis van zelfevaluatie bij. Het team stemt het GOK- en zorgbeleid af op de externe verwachtingen van de samenleving en de overheid en verantwoordt de eigen werking. Waar nodig voorzien het bestuur en de directeur in ondersteuning.

In het fundament Beleidsvoerend vermogen tonen we hoe het bestuur en het schoolteam samen een sterk GOK- en zorgbeleid kunnen voeren. We doen dat aan de hand van de acht dragers van beleidsvoerend vermogen. We concretiseren ze in functie van GOK en zorg. Het bestuur en schoolteam hebben ruimte om keuzes te maken om het goede te behouden en te veranderen wat beter kan. Reflectie is essentieel. Per drager noteren we een aantal reflectievragen.

De antwoorden op de reflectievragen gebruikt de school als inspiratie om af te toetsen wat al aanwezig is en welke nieuwe stappen ze kan zetten. Zo krijgt de school een referentiekader om het beleidsvoerend vermogen op het vlak van GOK- en zorgbeleid te onderzoeken, prioriteiten te bepalen en te versterken.

2.2.2 *Verbindend schoolklimaat*

In een verbindend schoolklimaat word je gewaardeerd om wie je bent, om wat je kunt en om wat je doet, binnen je eigen mogelijkheden en binnen de afgesproken kaders van de school. Iedereen (leerlingen, personeel, ouders) is de moeite waard. Je voelt je pas helemaal geaccepteerd als je je veilig voelt, als je een inbreng hebt en als je relaties kunt aangaan. Enerzijds is het een recht dat aan die behoeften wordt tegemoetgekomen. Anderzijds is er zelf aan tegemoetkomen een opdracht die ook deel uitmaakt van je professionele verantwoordelijkheid.

In een school die verbinding centraal stelt, voelen leerlingen zich veilig. Ze denken mee want hun mening telt mee, ze krijgen invloed. Daardoor ervaren leerlingen hun betekenis voor anderen. Omgekeerd krijg je van je leerlingen in zo'n context vertrouwen terug. Je wordt gerespecteerd als

leraar en als mens. Door die wisselwerking ontstaat een voedingsbodem voor respectvolle, persoonlijke relaties.

Een verbindende school is vooral een proactieve school, een school die werk maakt van preventie. Maar ook als het moeilijk gaat, laat je je leerlingen en hun ouders niet los. Dan zet je in op herstel.

Wat een verbindend schoolklimaat concreet kan betekenen voor jou als leerkracht, beschrijven we in het fundament [Verbindend schoolklimaat](#).

2.2.3 Diversiteit

Als we het hebben over diversiteit, hebben we het over omgaan met verschil.

Diversiteit betekent letterlijk verscheidenheid. Verscheidenheid wil zeggen dat er verschillen zijn. Verschillen zijn normaal, maar helaas niet altijd evident om te aanvaarden en moeilijk om daarmee te willen/leren/kunnen omgaan. Verschillen uiten zich in cultuur en geloof, in noord en zuid of west en oost, in socio-economische verschillen, maar evenzeer in gender en seksuele geaardheid, in huidskleur, in talenten en beperkingen ... Dat geldt eveneens voor jou als leraar.

Verskil is dus (een) gegeven. Kinderen verschillen nu eenmaal van elkaar en dus is je klas en je school op heel veel manieren divers. De diversiteit zit in het hart van je school die kritisch-creatief leert omgaan *'met wat eigen en wat anders is, met wat verbindt en wat onderscheidt.'* Op die manier dragen wij bij aan *'een open, zinvolle, verdraagzame en duurzame samenleving, waar een plaats is voor iedereen.'* Je gaat als leraar dus dagelijks om met verschil. Dat klinkt eenvoudiger dan het is. Soms is wat je overkomt, verrijkend maar overweldigend, soms lijkt een goede oplossing onhaalbaar, een enkele keer dreigen emoties of frustratie het over te nemen. Dat hoort er allemaal bij.

Omgaan met verschil is gebonden aan waarden, je persoonlijke waarden, de waarden die je verbindt met je professioneel handelen en vooral de waarden die je school uitdraagt. Die wegwijzers tonen je hoe je verschil kunt waarderen en wat dat betekent voor de dialoog die een antwoord moet bieden op de uitdagingen, vragen en conflicten die je weg kruisen.

Je geloof in je leerlingen zorgt ervoor dat je diversiteit kunt zien als een kracht. Je open geest is een kwaliteit die je inzet samen met jouw interculturele competenties en die van het team waarmee je werkt. Zo draag jij er vol overtuiging toe bij dat je school een oefenplaats kan zijn voor een (samen)leven in een wereld die gekenmerkt is door diversiteit en verschil.

2.3 Eigenaarschap

Het dak is het sluitstuk van elk goed huis. Hoewel elke leraar zijn persoonlijke identiteit mee naar de klas neemt, is hij ook professional. Alleen onder een veilig dak kan hij elke leerling helpen groeien. Op die manier kleurt de leraar de identiteit van de school. Dat is de basis voor eigenaarschap.

Eigenaarschap is essentieel voor goed onderwijs en goed eigenaarschap deelt en gunt. Eigenaarschap delen betekent het betrekken van mede-eigenaars omdat goed onderwijs teamwork is. Eigenaarschap gunnen betekent dat je anderen met meer en andere expertise betreft en kansen geeft zonder zelf los te laten.

2.4 Het venster

Tot slot, het venster. Het venster opent mogelijkheden, het biedt een open kijk op de wereld, een andere manier van omgaan met wat anders is, een inspiratiebron voor een goed beleid. Het venster is ook een spiegel, een toetssteen om je eigen beleid aan af te meten.

